„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Н. Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«
За Угарску: Србију Црну Гору
друге стране земље
за годину К 34·— 46·— дин.
на по године К 17·— 23·— „
на четврт „ К 8·50 11·50 „

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.
Уредништво и администрација „Браника“
налази се у кући А. Пајевића у Дунавској
улици бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 48. У Новом Саду, у среду 9. (22.) марта 1911. Година XXVII.

Слаба утеха.

Није скоро какав парламентарни говор био од тако велика и свестрана утиска широм Европе, као онај говор, што га је недавно држао у енглеском парламенту Сер Едвард *Греј*, државни секретар, управо министар спољашњих послова. Све европске и америчанске новине пуне су коментарисања, пуне тумачења тога говора, па је већа радост у Берлину и Бечу, што је тим говором, том изјавом Сер-Едварда Греја тобоже одстрањен сукоб међу Енглеском и Немачком те одстрањена опасност свестранога сукоба, опасност велика европскога рата.

Ми са своје стране држимо, да су то врло сангвиничне наде, које се изводе из говора Сер-Едварда Греја. По нашем мишљењу слаба је *то утеха за одстрањење* сукоба међу Енглеском и Немачком, одстрањење европскога рата, ако се то одстрањење оснива само на говору Сер-Едварда Греја. Исти енглески државник није ни из далека казао оно, што се хоће у његов говор да уметне.

Познато је, да међу Енглеском и Немачком постоји *највећа зараћеност* већ од дужега времена. Енглезима лебди свеједнако пред очима судба Француза од године 1870. Данас Немачка има најбољу сувоземну војску. Енглеска сувоземна војска не може се ни из далека упоредити са немачком сувоземном војском. Могло би се готово рећи, да енглеска сувоземна војска ишчезава према немачкој сувоземној војсци. Али зато Енглеска има огромну *поморску* војну снагу, има своју *флоту*, као ниједна држава на свету. Више држава у Европи *заједно* немају такову моћну флоту, као Енглеска.

Према томе је Немачка морала уочити потребу, да своју флоту *помножи*. И заиста је Немачка стала на врат на нос градити ратне бродове, па од кад се у Енглеској пронашао онај тип ратних бродова, оних ратних *грдосија*, што се зову *дредноти* (небојше), Немачка је такође у највећој хитњи почела градити те дредноте. Али Енглеска према градњи дреднота од стране Немачке закључила је, да за сваки немачки дреднот сагради *два* енглеска дреднота.

Кад се зна, да градња тих дреднота стаје огромних издатака, јер *један једини* дреднот стаје *шездесет до 80 милијона круна*, то су ти државни издатци за дредноте у свију велесила (мале државе то и нису у стању) велика брига за државне финансије. Нас у овој нашој монархији морала је спопасти особита брига, јер ми смо у финансијама врло слабих ребара. Поред досадањих великих терета имаћемо да сносимо и терет градње *четири* дреднота. А то значи многе милијоне опет на нашу грбачу.

У Енглеској је закључено, да Енглеска до године 1915. мора имати готових **45** дреднота. Дотле ће Немачка имати готових само **29**, Француска **14**, Русија **6**, Италија **6**, а наша монархија само **4**.

Какав је то и за богату Енглеску огроман издатак за градњу **45** дреднота, то је лако појмити. С тога је Сер Едвард Греј у свом последњем говору у енглеском парламенту назвао те државне издатке за оружање: у *мирном времену трошити снагу народа, пуштати му крв до крајњега ослабљења*! За то је Греј у свом говору рекао: „Ако европске државе не могу да обуставе оружање, нека бар мало одмакну рокове томе оружању. Још је рекао Греј, да ваља одстранити *мале поводе* за сукобе међу појединим европским државама, а за ово би били најзгоднији *међународни бирани судови*.

Ето то је у јевгри све, што је Сер Едвард Греј казао у своме говору, који је широм Европе начинио толику сензацију.

Сер Едвард Греј *није* никако казао, да се велесиле *не оружају*, а најмање је рекао, да *Енглеска треба да прекине своје започето оружање*, него је само казао, да за своје оружање мало *размакну* рокове, како би се народима у размаку рокова *мало олакшали силни терети*.

Но ово је *слаба утеха*. Може из најмањега повода искрснути сукоб. Ово особито вреди за *врло критични положај на Балкану* Ту нико не зна, шта носи дан а шта носи ноћ. Па у том погледу Турска, што се тиче дреднота, јесте као она жаба, што је видела, да се коњи поткивају па и она дигла ногу. И Турска до рока године 1915. треба да има готова **2**, словом два дреднота!

Нема ту никакве „асикурације“ да се која велесила може „асикурирати“, да не ће што искрснути на Балкану, где ће *морати интервенисати*.

То се видело у анексијоној кризи године 1908. Кад су и Русија и Француска *одустале, да праве фронт против Немачке и Аустро-Угарске и да изазову рат, Енглеска је све једнако стајала на становишту, да треба интервенисати и анексију предупредити*. Енглеској је била јасна ствар, да управо Немачка *гура Аустро-Угарску према Истоку*. Енглеској је било јасно, да Немачка посредством Аустрије преко Балканскога Полуострва хоће својом новом флотом да угрожава огромни посед Енглеске у Азији и у другим крајевима света, да уништава својом конкуренцијом распростртту енглеску трговину, па даном приликом да својом флотом покуша искрцати своју велику и изврсну сувоземну војску на обале Енглеске и онда би Енглеска била готова.

Сензацијони говор Сер-Едварда Греја *слаба је утеха за европски мир*.

Док се у опште *не реши балканско питање*, не може бити говора о европском миру.

△

Радикали — пред судом.

— На који начин њих ослобађа порота. — Голицање „хазафишага“ и шовинизма. — Подло денунцирање либерала и „алмажана“. — О чему ћути крвава „Застава“. —

У једној од моргењача »Заставиних« читам, како је *сегединска* порота *ослободила* Љубомира *Башића*, учитеља башахидског, кога је Душан *Петровић*, умировљени врањевачки учитељ, био тужио због увреде поштења, учињене у једном чланку „Заставе“ из 1906. год. »Застава« са неком злурадошћу и поносом доноси, како је њен дописник ослобођен и најивни читаоци њени ће мислити, како је Љубомир Башић добио потпуну сатисфакцију и осветлао и себи и својој странци образ пред сегединском поротом.

Како сам и ја био присутан тој расправи, која је толико »славе« донела дописнику „Заставином“, слободан ћу бити у неколико речи изнети **обрану** оптуженога Љубомира Башића. Између осталога наводи тај »апостол радикалски«, да је њега и то навело, да споменути чланак напише и у истом ни кривог ни дужног колегу свог нападне, што је држао, да је Душан Петровић његов рад у школи као изасланик епарх. шк. одбора темишварског из *политичке мржње* неправедно (?) оценио. Та политичка мржња је, вели, потицала пак отуда, што је *Душан Петровић био један од највећих коршеша покојног дра Љубе Павловића*, док је он, Башић, био *Љубин противник*, јер се као **добар домољуб** („jó hazafi“) **згадио на онај поступак Љубин**, кад је овај **због мађарске химне на кикиндској станици децу злоставио**. Том свом *домољубивом осећању* био је он жртва, јер су га алмажани, пријатељи Љубини, а *непријатељи свега, што је мађарско*, због *тога* гонили.

Бранилац оптуженога: Јуштовац *Бечеји*, бивши коалиционашки посланик и адвокат сегедински (и облицијалитет хотела, на који су се већ сви навикли, да се нови гости, а нарочито женске, прво вече плаше аветињског рефлектора.

— Па за што не упозорите госте на њ? запитам ја.

— Што бисмо упозоравали, кад је ствар овако много интересантнија?

Већ сам се покајао са своје поверљивости, јер ми се учинило, да је неки просед господин у шкотској капи са врло живим очима, који је разгледао мапу пред вратаревом ложом, чуо наш разговор.

Излазећи од вратара, погледам на степенице. Баш у тај мах силажаше млад леп човек, у ходу и целом држању показујући неку изазивачку елеганцију. У одлучном погледу његова лепог ока опажао се неки чар, који подједнако изазива мржњу мушких а љубав женских.

Заклео бих се, да је то мистер Хавкинс, све и да ми то и није шапнуо иза леђа предусретљиви вратар. Жена није била с њим.

Од прилике после једног сата, на савијутку стазе, што води у сербе-

ЛИСТАК.

Kozma Andor:

IL CONTRABANDO.

(Наставак).

У јутру сам се рано пробудио. На воденом огледалу трептао је сунчев сјај, а сва дивна природа се смешила. Сетивши се ноћашње утворе, био сам само неизмерно радознао, шта је то могло бити? Али још већма сам био радознао: ко су ми суседи?

На то су на свету вратари хотела, да задовоље радозналост гостију.

Брзо се обучем и сиђем у вратареву ложу. Распитивање започнем тајанственом појавом. Чим сам изрекао неколико речи а фини човек у капи са златним гајтанима поче се учтиво смејати и пажљиво ми упаде у реч.

— Ах, il contrabando! Кријумчари! Онде преко наиме, на ивици брегова, с оне стране почиње швајцарска граница. Кријумчари гледају, да изиграју италијанску строгу пограничну полицију те да пренесу много што шта преко границе у Италију. Наши италијански чувари границе овде за нашим леђима на брегу поставише у једној кули електричан рефлектор. Помоћу његова сјаја траже ноћу по језеру, хоће ли бити која кријумчарска лађа.

Тиме би решена загонетка утворе.

Сад још хтедох да дознам: ко су ми суседи?

— Мистер Хавкинс са женом из Америке. Млад пар на путу.

— Сирота нека плашљива и тужна млада а муж је богме енергичан! рекох вратару, јединому човеку, с којим сам се овде разговарао.

— По чему мислите то? запита ме.

Ја исприповедим укратко призор на суседном доксату и замолим га, нека не говори о томе, да је од мене чуо. Не бих волео, да имам непријатности са енергичним Американцем.

Вратар се насмеши и махне руком, као да је то ситница. То је спелонски перивој, викне ми угодан мушки глас.

— Молим вас, господине, станите за часак мирно и немојте се мицати. Призор је ванредно згодан с вашим ликом. Страстан сам аматер фотограф.

Ја наравно одмах станем и ставим се, колико сам могао, у најлепшу позитуру. Није шала, кад се човек слика . . .

— Клип! Клап! Готово је. Велика вам хвала, господине! рече аматер, махнувши ми својим лепим малим апаратом.

Приступи ми, пружи ми љубазно руку и прикаже ми се. Име је изговорио енглески, а пола је прогутао, те га нисам ни разумео. Даде ми одмах и своју посетницу, али то је била таква смешна група слова, да ни дан данји не знам како се чита. То је био онај проседи господин у шкотској капи са врло живим очима, што је разгледао мапу пред вратаревом ложом.

(Свршиће се.)

гатни правозаступник радикалских продрзљиваца, кад ове поштени људи морају да повуку пред сегединске судове. — Ур. „Бр.“), навео је у обрани ово:

»Мој штићеник (Бачић) је један од најугледнијих и најупливнијих чланова српске *радикалне странке*, **која је при последњим изборима једино помагала родољубиве мађарске странке**, и у свом месту је управо *мисију вршио* **у корист мађарске мисли и државне идеје.** *Због тога су га и гонили* **српски либерали, који су увек нагињали ван домовине** *и држали се Беча а против Мађара.* Ваша је *дужност*, господо поротници, и свију нас, да *томе човеку у помоћи будемо* **против непријатеља наше отаџбине,** против либерала или како се сад називају »алмажана«, којима је вођа био и Вама добро познати Љуба Павловић!

Још Вас морам обавестити, шта значи реч: »алмажан«. Та је реч презиме једног човека, неког Ђуре Алмажана из Тамишког Ковина, који је *хтео све српске странке да споји у једну странку, која ће* **помагати Беч против Мађара!«**

У том је тону била цела обрана. Ја мислим, да после **такове** обране *није чудо, што је Башић добио потпуну сатисфакцију!* Тà као **мартир хазафишага** и заслужио је. Једино што упада у очи, то је само, да та господа, à la Башић, само онда наглашавају тако јако свој *хазафишаг*, кад су *на отпуженичкој клупи.*

Напомињем још и то, да је суд ставио два питања пред пороту: једно, које се на то односило, да ли је Башић увредио Петровића у чланку и да ли је за то крив; а друго је било, да ли је Башић *доказао* своје тврдње против Петровића. Порота је на прво питање одговорила са: „не“ дакле није нашла увреду у оном чланку, за који је **кр. табла** изрекла, да **вређа** поштење тужитељево. Е, па евала јој! Само је још увек нерешено остало оно питање, да ли је Башић доказао оно, што је као „виспрени дописник“ писао и тврдио. То је у осталом за радикалне дописнике споредно.

Вредно је било видети тог „мученика радикалског“, како се сиромах *превијао пред судом* и трудио изазвати сажаљење у оних, који су му требали судити. Штета, што не беше фотограф при руци, па би слика речитије говорила од сваког описа!

Порота је своје рекла и сваки се мора пред пресудом судском поклонити. »Застави« и њеном дописнику Башићу нека је још и то на дику и утеху, да је поред Хаварде Маришке и њихова првака *ослободила* сегединска порота. **Ћ.**

*

Донели смо овај извештај, у коме је изнесена ужасна неваљалост и подлост оне радикалске банде, која овде у лаковерном српском народу прави себи барнумску рекламу, а пред сегединским се поротницима ти исти радикалски створови *умиљавају* тиме, што уверавају Мађаре, да су радикали *боље мађарске хазафије* и од самога Јушта. Крајњи је **нитковлук** и **лоповлук**, онако *денунцирати* пред мађарским поротницима нашу странку. То је беспримерно неваљалство, да једна тобоже народна странка, за какву се вади радикалска банда, другу српску странку тако лоповски *денунцира* пред необавештеним поротницима, не би ли само извукла испод казне једног свога кортеша. Јер оне речи браниоца Башићева тај сегедински Мађар није исписао из својих прстију, него су га тако информисали радикалски подлаци из Новога Сада.

Перчинска политика.

— Русија и Кина. —

(Глас из Русије.)

Петроград, 5. марта 1911.

Размирице између Русије и великога „царства средине“, Кине, сретно су се вратиле у првобитно стање: излазној тачци, оној недавнашњој руској ноти, коју су назвали ултиматумом, а у којој је руска дипломатија захтевала неодложнога и опредељенога одговора на шест руских захтева.

Одговор је дат без особитог завлачења. По тону учтив, „добросуседски“. Четири руска захтева су у целости примљена, без икаквих замерака; остала два примљена су „у начелу“. Кина је признала, да по петроградском уговору од г. 1881., желећи што брже ослободити Кулџу, коју је руска војска посела ради јемства, Руси заиста имају право да у Кини с оне стране Великога Зида могу трговати свакојаком робом на истим основима, као и сами Кинези, а руској влади признаје богдиханова (царско кинеска) влада право, да отвори консулате у неколико тачака Монголије. Међу осталим у Кобдо-у.

Значи: све беше добро. Само недостајаше још разјашњења у неким „маленкостима“.... Отпоче разјашњавање и испостави се, да у две последње тачке Кинези одбијају не маленкости, него најбитније руске захтеве. У Кини с оне стране Великога Зида Руси могу трговати „свакојаком“ робом, па ма то били »американски житељи« с пијаце врбовања или месечеви вулкани. Само чајем и другом драгоценом кинеском робом не ћеш трговати! То је допуштено само жутокожњацима. А отворити консулат у гнезду, што се зове Кобдо? Изволите, кад год је по вољи! Али само у том случају, ако Русија у напред пристане на то, да се удари царина на руску увозну робу, која се по уговору од године 1881. има пуштати у Монголију слободно од царине.

На такову основу не може бити озбиљних разговора и Кинези без сумње знају то, јер »у начелу« признају све руске захтеве. Они су се надали, да ће само отезати у бескрајност »разјашњење ситница« и да ће победити руску дипломатију, изморивши ову. Руска влада је и у питањима унутрашње политике показала недовољно енергије (према пасивном отпору Финландеза, према ђачком страјку и т. д.) и онда кинески мандарини као мишљаху: а што и ми не бисмо покушали са тактиком бескрајних завлачења, коју смо ми већ одавна испробали с великим успехом?

И покушавају. Само овога пута, рек' би, без успеха. Дана 26. фебруара руски посланик у Пекингу И. Ј. Коростовец добио је кинески одговор и одмах га је телеграмом саопштио петроградском кабинету. Већ други дан, 27. фебруара, руско министарство иностраних дела послало је г. Коростовцу своју ноту, да ову преда кинеској влади. Русија не жели, да води излишне преговоре. И. Ј. Коростовец има пекиншким мандаринима да разложи руско становиште у личним преговорима ида изјави, да Русија сада захтева не речи, него извршење обавеза, које је Кина примила на себе, и то у року, који буде одредио руски посланик.

У исто време је руска влада наредила, да руска војска у Туркестану буде спремна, да поседне Кулџу. То је имало дејства на перчине у Пекингу, тим више, што је — како је јављено из Лондона — и енглеском посланику на богдиханову двору заповеђено, да потпомогне руске захтеве, које у Енглеској признају за оправдане. Кинески вајву-пу (министарство иностраних дела) је брже боље одговорио нотом, пуном љубазности и обећања, да на све пристаје.

Тиме би ствар за сада била свршена. Али могу да се нађу руски »пријатељи«, који ће подржавати кинеску тврдоглавост! Онда ће се закувати каша, која ће највише опећи кинеска уста. Русија, искрено мирољубива, не жуди ни за победама над Кинезима, нити за освајањима у Кини с оне стране Великог Зида, а још мање у правој Кини. А не жуди ни за случајем, да »узима од Кинеза данак у чају«. Али ено, Јапанци су већ прогласили ратно стање дуж јужно-манџурске железнице и разделили су оружје међу јапанско становништво у тим крајевима. Сумњати је, да је то учињено ради подржавања кинеских операција..

Русија искрено жели, да се пријатељски суседски односи међу Русијом и Кином, који су засновани још у XVII. веку, не наруше ни у XX. веку. Али достојанство Русије, њена права и интереси не сму страдати од мандаринских измотавања и надмудривања.

Невскій.

НОВИ САД, 8. марта 1911.

— Привиђања једнога човека, који је близу лудила. У последње време проносе се чудни гласови о стању мозга у глави радикалскога вође. Судећи по ужасним глупостима, што излазе у „Застави“, мал' те не ће бити нешто и истине у тим гласовима. „Застава“ је непобитан доказ, да се њен госа све више ближи — Леополдифелду...

Баш ових дана смо *чињеницама запушили лажљива уста „Застави“*, кад је за наш лист рекла, да је „полузваничан“ лист патријарха *Лукијана*, оног Лукијана, кога су *радикалски пузавци по Векерловој и Кошутовој* **заповести морали** изабрати за патријарха, да би сачували за себе масне автономне лончине. Лукијанове *пудлице*: радикалски капуташи имају толико дрскости, да један *потпуно независан* српски лист, као што је „Браник“, називају „полузваничним“ листом тога свога, радикалскога избраника!! То могу тврдити само **лажови** и **хуље**, какови су радикали увек били, и какови ће једном и мањкати. Лопови мисле, да су и поштени људи, као што су они. Радикалска господа су начинили с Лукијаном контракт са оних 20% од патријарашких прихода бајаги за српске школе. Но да народ није сургунисао радикалске рчкове, ови би и тих 20% појели; овако ће их школе добити.

„Заставин“ кандидат за лудницу је видео, да је насео са клеветом, да је »Браник« полузваничан лист радикалскога патријарха. И онда се је у томе болесном мозгу родио нов фантом: да ми „нападајем“ на радикалскога патријарха Лукијана хоћемо да се додворимо владици *Михаилу*, за кога се је »Заставину« лудаку неки дан утворило, да ће исти епископ Михаило постати неки већи господин. Али и ту је *насео* стари лажов „Заставин“. Кад оно бан Томашић докомандова у хрватски сабор вирилног му члана, тога истога епископа Михаила *Грујића*, да помогне Томашићу, скрпити већину ad hoc, онда је „Застава“ ликовала и уживала у том *несрпском* поступку горњокарловачког епископа, јер сваки поступак, који је са српскога гледишта *издајнички*, силно годи издајницима, какови су радикалски капуташи. И „Застави“ је тај епископ Михаило услед тога, што је потпомогао данашњу противсрпску струју, тако **омилео**, да га већ види на патријарашкој столици и *већ рачуна, колико би могли од њега ћарити радикалски трбушари.* Радикалима би ма и какав рабинер на српском патријарашком престолу био добар, само нека им даде *новаца*.

Док је „Застава“ *кадила* епископу Михаилу, због кога сада нас клевета, наш је лист по заслузи **жигосао** *несрпски поступак тога митроносца*, кад је — као и радикал Ивић — притекао у помоћ бану Томашићу, да још јаче стегне српски народ. Само **хуља** и **нитков**, какав је писац луде белешке у 50. броју „Заставине“ мокрењаче, могао је после *онакога* нашег држања према епископу горњокарловачком надрљати, да ми према томе епископу хоћемо да преузмемо улогу радикалских пузаваца и лижисахана.

— „Наседаније.“ Наш поштовани новинарски друг »*Сриство*« вели у свом 44. броју, да је „Браник“ »прилично насео« једном „Заставину“ »вицу«, кад је ова назвала »Браник« полузваничним листом патријарха Лукијана. Наше „наседаније“ се по „Српству“ састоји у том, што је услед тога заставашког „вица“ наш лист „брже боље напао патријарха Лукијана“. Уједно је »Српство« страшно запело за реч „ушур“, која се налази у чланку, што је написан о држању патријархову на епархијској скупштини архидијецезе.

Пре свега поштовано „Српство“ се љуто *вара*, ако онај „Заставин“ гнусни испад против нашега листа узима само за невин „виц“. Не, господо! Ми дуже, а можда и боље познајемо нитковлук чабрашког вође. То није био „виц“: то је била једна од *прорачунатих клевета*, против којих се „Браник“ већ **25** година мора да бори. Тај чабрашки ћелави нитков је лагао пред српским народом годинама, да је »Браник« „служио“ пок. патријарху Георгију, а овамо је овај наше прве људе мрзио и најжешће гонио. И не може бити говора о „наседанију“. Ми бисмо и без оног „Заставина“ »вица« пустили онај чланак у свој лист, јер се је патријарх Лукијан на архидијецезалној епарх. скупштини држао као *прави радикалски* патријарх. Да не спомињемо друго, доста је да наведемо само то, *да патријарх Лукијан није имао одважности, да врши своју председничку дужност*, кад је познати букач др. *Новак* у **четири пута** својим шерпењарским (дакле доста јасним) басом онако простачки увредио једнога *свештеника*, ученог професора богословије и члана епарх. скупштине, г. дра Вићентија *Вујића*. Овај човек је с индигнацијом *одбио* кочијашке испаде дра Новака (то је „Застава“ витковски *ћрекутала*, да бројасти пан-Новак изгледа већи »јунак« према свештеном лицу).

А патријарх? Његова Светост је ревносно — *ћутала*. Исто онако, као што је пре неколико година на *бачкој* епарх. скупштини *ћутао* и непрестано само *звонио* Лукијанов рођени брат у мекуштву, епископ Митрофан *Шевић*, кад је овога уважени прота *Бороша*, сав блед и дрхћући целим телом, *молио*, да њега и свештеничке му другове заштити од дивљачких увреда једнога „одличног“ члана радикалске банде, Плавше *Лесковца*, који је мало после те епарх. скупштине банкротирао и стругнуо у Америку. Патријарх је због тога — како чујемо — био и *интериелиран* после скупштине. Он се је извињавао, да „није чуо“ Новакове речи, а овамо се је овај својим разбијеним басом дерао као шерпењар.

Допустићете, господо око „Српства“, али држање патријарха *Лукијана* према нерадикалима и радикалима је таково, да га мора *осудити* лист, који се бори против радикалског отрова.

Што се „ушура“ тиче, ту је писац онога чланка свакако хтео употребити само *фигуру*, коју је »Српство“ *рђаво разумело*. Нема, дакле, „Српство“ право, кад „Браниково“ писање о патријарху сравњује са „Заставиним“. Јер „Браник“ нити је износио, нити би икада изнео онакове бљувотине и лажи, какве је »Застава» износила о тадашњем будимском епископу Лукијану, док бандоглавци радикалски још нису знали, да се ближи оно несрећно **»време«**, које ће им донети Векерлов и Кошутов »бефел«, да тога истега Лукијана *морају* бирати за патријарха.

Иначе с благодарношћу *одбијамо лекције*, које нам наш новинарски колега даје о »другом начину политичке борбе«. Ми ћемо се и даље

на свој начин борити против радикалских издајица, али и против оних, који те издајице *потпомажу*, па макар ти радикалски помагачи седели и на престолу Арсенија Чарнојевића. Ми *тактиковања* не познајемо.

Толико на замерку у „Српству“.

О Српском Народном Позоришту.

— Глас из Панчева. —

У претпрошли петак, 25. фебруара (10. марта) о. г., приспело је у нашу средину и под наше закриље наше вазда љубљено народно мезимче, после двогодишњег растанка са нама и после свог првог и кратког боравка у Бавништу. И ако нам не дође у зимње, то најзгодније доба, ипак смо га примили свесрдно и радосно, јер смо га се неизмерно били зажелели. Истина, то у првом реду ми не заслужујемо, ми, који га вазда свесрдно дочекујемо, да нам сваки пут у друго годишње доба, у не време долази. Но оставимо то на страну. Поред свега тога пружа нам пуно наде данас већ сакупљена прва претплата, да ће нам позориште отићи из Панчева и овога пута са уобичајеним сјајним успехом.

У недељу 27. фебруара, (12. марта) о. г., на дан првог приказа, предана је управа позоришта г. Жарку Савићу новоизабраном привременом управитељу. С избором новог управитеља сва је наша шира јавност задовољна. Заиста се мора зарадовати сваки искрен пријатељ напретку српске позоришне уметности, што је једном дошла и ова наша просветна установа у свежније и искусније руке. Ми г. Савићу од срца желимо у предузетом раду истрајност, јер она једино постизава праве успехе.

Поводом доласка српске народне позоришне дружине у нашу средину нека ми је дозвољено рећи реч две у опште о Српском Народном Позоришту. Ево се већ навршује пола века од како је основана та лепа установа. За то је време она бивала у разним положајима.

Држим, да није више потребно доказивати, да позоришна уметност облагорађава човечанство и да је позориште практична школа за човечји живот.

Подизати позоришну уметност, чији је задатак, како Шекспир вели, „изнети природи огледало, показати врлини њено рођено лице, злоби њену рођену слику, а самом добу и времену његов облик и отисак“, јесте и остаје један од најтежих, али уједно и један од најузвишенијих задатака; подизати глумце-уметнике, чији рад треба да је онакав, какав се тражи у позоришту, које треба све драмске производе, како наших тако и страних песника у достојној форми да изнесе, јесте први услов за савремено-уметничко позориште, јесте снага за живот позоришта. Па кад његова снага, подигнута добрим управљањем и јаком глумачком организацијом, успе, да савлада све тешкоће, онда оно постаје школа, у којој ће се добити све, што је потребно, да се народ културно образује.

Позоришту је по речима Хермана Бара задатак, да тумачи живот и тиме да што марљивије, слободније и што савесније упућује на рад своју публику. Но наше Српско Народно Позориште поред овог општег смера има још један важнији задатак, који вазда мора стајати на првом месту, а тај је смер: национални развитак нашег народа.

Мимо црквени и школски амвон Српско Народно Позориште једина је просветна установа у нас Срба у овим крајевима, која је позвана, да живом речи и видљивим примером, те дакле непосредно, утиче на културни народни развој. Српско Народно Позориште не сме то бити само по имену, него и по духу својега рада, а тај дух не може, не сме бити други, већ дух српског народа. Док је позориште огледало, уточиште и расадник подвига и смерова том духу, дотле је оно и српско и народно и дотле заслужује и потпоре од народа. Тј Српско Народно Позориште мора бити не само огледало и школа за паладију српске индивидуалности: српски језик, него је оно и жижа за негу чистих српских осећаја и морала. Све ово не сму губити из очију нови људи, који се у последње доба појавише на пољу народног рада, а нарочито код ове установе. С овим се у склад мора довести уметничка драма.

Поводом доласка г. Жарка Савића на управитељско место поверено му је, да најмањи део досадањег нашег репертоара, музичку драму, има на своју руку нешто повећати. Ми против овог не бисмо имали ништа, нарочито кад се образује и сталан оркестар, који ће ову ствар под вештом руком г. Савића брзо унапредити.

Вешта рука може у склад довести и данашњу савремену и класичну драму и оперу и наше драмске производе, тако, да Српско Народно Позориште не би ни трунка изгубило од своје нацијоналне особине и дужности.

Свако позориште сачињавају три главне чињенице, а то су: управа, репертоар и приказивачко особље.

О **првим** двема чињеницама рекли смо неколико речи, а о приказивачком особљу код Српског Народног Позоришта говорићемо другом приликом.

Марта 1911. **Савајански.**

Политички преглед.

— Бој међу Кинезима и Јапанцима. Као што јавља „Новое Время“ из Фушуна у Манџурији, дошло је онде до бојева међу Кинезима и Јапанцима. Кинески неки жандарм, који је хтео да прекорачи карантенску линију, одупрео се налозима јапанске страже. Посвађају се те кинески жандарми убију Јапанца. Остали Јапанци на то скоче на ноге, па нападну на кинеске жандарме. У току борбе буде један Кинез убијен, а више њих буду тешко рањени.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 8. марта 1911.

— Шта се ради с нашом браћом Буњевцима? Суботички „Невен“ доноси ове две белешке:

„Зашто нестаје Буњеваца? По новом попису становништва Суботица броји 95.000 душа; од ових је Буњеваца само 33.000, готово трећина. Дакле број Буњеваца је кроз десет година само с две хиљаде нарастао, док *Мађара је 10.000 више.* Да Буњеваца само оволико има, то је јако чудновато; особито кад видимо у статистици, да по салашима има више Мађара него Буњеваца и да у „Керу“ (III. округ) преко две хиљаде има Мађара. Овдашње новине баве се са питањем, зашто није већма нарастао број Буњеваца кроз десет година и траже узрок тому. Највише их на то дођу, да се Буњевци боје од велике фамилије, и да настоје, да што мање деце отхрањивају. Једне мађарске (чивутске) новине као праву истину кажу, да у буњевачкој кући једва има једно или ниједно дете. Ово становиште заузимају, на жалост, још и „Наше Новине“. Да ово не постоји, о том се може лако осведочити ма ко, само нека тумари у буњевачке куће, па ће тамо скоро свагде наћи велики чопор деце. Веома нас изненађује, што неки кратковидни људи хоће нама да приуште чисто мађарски проналазак (у овим крајевима): систем једног детета (egyke rendszer). То већ јесте истина, да много деце умре у малом добу. Узрок овом може бити то, што се много деце наспори, а родитељи су здраво заузети са великом радњом, па тако мало времена имаду с децом се бавити. Али и поред тога спорe се Буњевци тако, као и Мађари или Срби, а *што их у статистици нема, томе су сасвим други добро познати узроци.*

33.000 Буњеваца. Толико је Буњеваца у Суботици, вели попис пучанства од год. 1910. Кад у пописе завиримо, видимо многе Мамужиће, Темуновиће, Малагурскије, Прћиће, Скендеровиће, Лулиће, Синеше, Гргиће, Ромиће и друге *писане у Мађаре* макар и *не знају мађарски*; знамо, како изгледа Кер, Сента, Гат, Рундов, Ђурђин, Верушић, Биково, Радановац, Себешић, Таванкут и т. д. На чисто смо ми са нашим бројем. Знамо и то, да број народа не зависи од тог, колико се признаје. Зато ми доста хладнокрвно читамо извештаје и стављамо се на темељ броја званично признатога. И велимо: У Суботици има 33.000 Буњеваца, који немају у школама своје азбуке; којима варошка управа још ни најпотребније извештаје не даје на њихову језику.“

— Ухваћени крадљивци. Ономад смо под натписом „Несигурно стање у Славонији“ јавили, како у Вери терају свој срамотни занат неки опасни зликовци. Сад нам јављају из Вере, да су вуковарски жандарми код неког Глише Петровића у Петровцима близу Винковаца покрадене краве нашли. Тај Глиша Петровић је због крађе већ био затворен. У Борову пак ухватили су неког Петра Лазића, који је због крађе одседео пет година, но његова јатака, неког Мирка, који је седам година одседео због крађе, никако да ухвате, јер се вешто скрио. За њим се вредно трага. Глиша Петровић и Петар Лазић у оковима су доведени у Веру и онде су признали своју крађу.

— Поремећена прослава 15. марта. Од како је у Сомбору подигнут споменик мађарском револуцијонарном генералу Јосифу Швајдлу, од то доба сомборски Мађари тај споменик сваке године 15. марта ките венцем и држе пред споменником говоранције. Тако беше и ове године. Говорник беше неки поп Алфред Ломбош. Овај је говорио тако, као да су догађаје од 15. марта 1848. г. приредили Јулије Јушт или ти рецимо др. Вилчика Донословић. Тај говор слушао је ту код Швајдлова споменика и велики жупан бачко-бодрошке жупаније Стеван плем. Војнић. Кад је патер Ломбош и сувише забраздио у јуштовачке воде, велики жупан му је упао у реч једном опаском, која је силно заболела сомборске Јуштовце, а патеру одмах застаде реч у грлу. Сад ће говорник да тужи великог жупана суду. Бар тако прети сомборски јуштовачки лист.

— Што ти је протува! У Темишвару је неки непознат лупеж најмио тридесет радника, да у предграђу код једне фабрике спиритуса сруше коњушницу и магазин. За два дана је продао 50.000 цигаља. Тек кад су радници затражали своју награду, ушла је управа превари у траг. Међу тим је лупеж очистио био чувства. На другом је месту дао скинути бунар, па је продао железне делове. Бугарским баштованима је наредио, да скину све коце, па их је продао. У оближњем манастиру је на друму дао посећи све багрене, које је такођер продао. Са млекацијиним колима, које је на друму затекао без госе, одвезао се до пекара, продао је млеко и масло а кола је оставио онде. У другом предграђу Темишвара покушао је, да из фабрике одвезе неколико машина, које су биле стављене ван промета. Но ту затраже од њега легитимацију. Рече, да иде по легитимацију, па га нестане, и од тада му нема ни трага ни гласа.

— На знање. Према већ оглашеној објави, број „Браника“ од четвртка не ће изићи.

Новости са стране.

— Силни иступи из католичке цркве. У Шенвалду крај Хеба близу баварске границе, од неколико дана амо, многи иступају из католичке цркве. Узрок томе је то, што католички свештеник ни по што није хтео да опоје и сахрани једног човека, који три године није био у цркви, па се за то време није ни исповедио ни причестио. Пошто је покојник сахрањен уз асистенцију евангеличког свештенства, прво је прешла у протестантизам његова породица, а на њу се за неколико дана угледало двадесет и шест породица са готово сто особа. Један је део изјавио, да је без конфесије.

— Борба против пијанства у Русији. У селу Новину (у владимирској губернији) прост ратар Петров саставио је круг трезних људи. Осим своје праве задаће: борбе са страшним бичем сеоским — пијанством — организатор је истакао себи за цел, да међу својим сељанима шири знање и сопствено самообразовање. Ради тога је сељак Петров основао бесплатну библијотеку и читаоницу. Чланови тога круга трезних људи од своје сиротиње купују књиге, корисне по сеоско становништво.

— Варошки план појели мишеви. Скоро пре 100 година (г. 1812.) био је састављен план вароши Саратова у Русији. Као што и приличи тако важном документу, он је чуван на безопасну месту у губернији. С њега је за разне потребе била скинута копија, која се и налазила у варошкој управи. Случајно се показала потреба, да се упореди оригинал са копијом. Показало се, да копија није ни налик на оригинал, ма да јој тачност у своје време беше службено потврђена. А сам оригинал не само да је изгубио сав свој првобитни облик: извештале су боје и црте те се не може разазнати у плану, него су средину плана — изгризли мишеви.

НОВИЈЕ.

Руско-кинески сукоб.

Петроград, 7. марта. Руска војска у Туркестану *мобилизира* се.

Пекинг, 7. марта. Кинеска *војска* дуж Великог Зида кинеског *скупља* се на врат на нос. Кинески војни министар издао је заповест за *мобилизацију* у шандунском и манџурском војеном округу.

Из Марока.

Танжер, 8. марта. Амо су из Алказара стигла писмена извешћа, да је султанова мехала изложена нападајима устаничких племена, која су добила нове појачице. Бербери опљачкају пред капијама града Феса а варош Сефру су опљачкали и разорили. Говори се, да је и Мекинес опседнут.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву »Браника«.

Јуштовачка малодушност.

Будимпешта, 8. марта. У Јуштовој странци опажају, да су присталице Јуштове странке у земљи свладане неком малодушношћу, коју мисле да сузбију у првом реду тиме, што ће се вођство странке заложити за опште тајно бирачко право.

Бинертова влада у незгоди.

Беч, 8. марта. Чеси су решили, да ступе у опозицију против владе. Хришћански социјали и Пољаци су за глатко решење прорачунског провизорија. Немачки напредни кругови хоће да одобре само 50 милијона Круна.

Оставка П. А. Столипина.

Петроград, 8. марта. Руски министар-председник *Столипин* поднео је *оставку*. Цар му је за прејемника наименовао досадашњег министра финансија *Коковцева*.

Сукоб између Русије и Кине.

— Руски посланик у Пекингу убијен? —

Петроград, 8. марта. До сада непотврђена вест из Пекинга казује, да је **руски посланик** на пекиншком двору, И. Ј. *Коростовец*, **убијен.**

Потврда ове вести још није стигла. Ако се та вест обистини, **руска војска ће сместа умаршираги у Кину.**

Трговина и промет.

Новосадска пијаца.

8. марта 1911.

Пшеница нова	К	11·10—·—
Пшеница стара	„	10·50—·—
Зоб	„	8·30—·—
Јечам	„	7·——·—
Нови кукуруз окрњен	„	5·— 5·20
Лањик	„	11·—
Мувар	„	7·—
Пасуљ	„	9·50

Све од 50 кила.

Марва, свињи и живина.

Волови по кили	К	60—70
Свињи тешки по кили	1 К	00—·30
средњи „ „	1 „	00—·20
„ лаки „	1 „	00—16
„ мршави пар 100—200	„	
Теоци по кили	1 „	00—10
Јагњци по кили	„	80—90
Овци по пару	„	
Кљукане гуске по кили	1 „	—30
Јаја 6 комада	„	—40

Србине,

не испуштај земљу из шака,

јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмеран народни губитак сигурна и неизбежива народна пропаст, највеће српско народно издајство!

Јавни обрачун и захвала.

Приликом костимног бала под образином, који је приредио 23. фебруара о. г. новосадски варошки одбор друштва „Црвеног Крста“ у земљама угарске св. круне, утекло је:

од продатих карата	К	709·—
од добровољних прилога	„	773·—
целокупни приход дакле	К	1482·—
издатака је било свега	„	406·86
показује се дакле **чист приход** од	К	1075·14

Сјајном материјалном успеху бала допринели су својим добровољним прилозима: са К 100—100 гђа Лазе Дунђерског, гђа др. Гедеона Дунђерског; К 40 Пештанска мађ. комерцијална банка; К 30—30 Новосадска штедионица, Српска Матица, Централни Кредитни Завод д. д.; К 20—20 варош Нови Сад, Бела Матковић плем. од Матехазе, Др. Лауш Слезак, Анастасија плем. Мајна и кћери, Шандор Броди (Будимпешта), Српска Задруга, официрски кор ц. и кр. 11. драгонске чете у Руми; К 17 официрски кор 3. батаљона ц. и кр. 70. пешачке регименте; К 11 Ф. Ф. Брил; К 10—10 официрски кор 8. регименте ц. и кр. градске артиљерије, официрски кор ц. и кр. петроварадинске грађевинске управе, Антоније Хаџић, Геза Форстер и госпођа му, гђа Душана Матића, Хенрик Балаша, I. новосадски завод за предујам (Vorschuss-Verein), Максимилијан Броди, Индустријална и трговачка штедијоница д. д., Митрофан Шевић, епископ, уд. Теодора Хирша, официрски кор код митровачког ц. и кр. 31. батаљона пољских стрељаца, официрски кор ц. и кр. каменичке пешачке кадетске школе; К 8 уд. Јована Радовановића; К 7 Бела Профума; К 6 Гизела Добруцка; К 5—5 Фрања Шнелер, генерал, Рихард Гусек пл. од Гланкирхена, генерал, Јован Јашке, пуковник, Рудолф Петернел, капетан, Новосадска Народна Банка д. д.; К 4—4 Делић, потпуковник, Рудолф Штајн, капетан, др. Шандор Шосбергер, Бела Цикмунд, Јован Тајбнер, гђа дра Павла Јанковића, др. Ерне Варнаји, Евгеније Ј. Фирст, Иванчић, капетан; К 3—3 ц. и кр. петроварадински судачки официрски кор, гђа Александра Вулка, Венцел Банридл, капетан, официрски кор ц. и кр. провијантног магазина, Ненадовић, апотекар, гђа Паје Гостовића, уд. Данчике Манојловића, уд. Стевана Пеци-Поповића, гђа Јована Тотовића, уд. дра Илије Вучетића, др. Јован Белохорски, Јосиф Ернст, др. Карло Вагнер Амалија Хлавач; К 2—2 Имре Гере, мајор, Шнапил, капетан, Хубер, мајор, Н. Н., др. Игњат Пап, Милан Ћирић, прота, Фрања Шилер, мајор; К 1—1 Јован Грозингер, Н. Н., Ленц, потпоручник у рачуноводству, Фолк, потпуковник, Максимилијан Хајош, Н. Н., Н. Н.

Нека племенити прилагачи приме топлу захвалност друштвене управе за њихове добровољне прилоге.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Утакмица

у награди за белетристичне радове у »Слози«.

Како се знатно повисио број претплатника сомборске „Слоге“, то је „Слога“ повисила своте, одређене за награде, те према томе расписује три награде за белетристичне радове и то: прву од 50 круна, другу од 30 круна, трећу од 20 круна.

На утакмицу долазе десет радова и сви ће изићи од једанпут у ускршњем броју „Слоге“ о. г.

Теме су са свим слободне.

Радове ваља што пре послати а треба да буду према простору листа кратки, да би могли сви ући.

Награде ће се поделити онако, како читалачка публика пресуди.

Да би се мишљење читалачке публике дознало, моле се читаоци, да на гласаници, која ће бити отштампана, своје мишљење напишу, гласаницу потпишу и уредништву је доставе. На свакој гласаници се може ма на која три белетристична рада гласати и разултат ћемо објавити у броју од Малог Ускрса. Право пресуђивања о награди има сваки читалац »Слоге«, но само ће се оне гласанице узети у обзир, које су из нашег листа извађене. Свака гласаница важиће само као један глас. Радови се имају послати до краја месеца марта по старом календару. До сад стигли радови, који нису враћени, учествоваће такођер у овој утакмици са повишеним наградама.

Радове ваља слати на

Уредништво »Слоге«
Zombor (Bácska).

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник Јанко Церић.

ОГЛАСИ.

КАНЦЕЛАРИЈА
дра Паје Нешкова
адвоката у Белој Цркви
потребује једног Србина **адвокатског кандидата**, који може одма ступити. 163 1—2

СЛАНО КУПАТИЛО
У СТ. СЛАНКАМЕНУ

ОТВОРЕНО од I. маја до I. октобра.

Сланача специјално лечи: ревматизам зглобова и мишића; ексудативно запаљење у трбушној дупљи, материци и јајницима; све врсте катаралних запаљења; малокрвност, бледуњавост и шкрофулозу свију облика; жигове и севотине; извесне врсте кожних болести.

Купатило има **60 елегатно намештених соба** са ценом од I до 4 круне; лепу пространу новосаграђену **ресторацију** **са добрим ЈЕЛИМА и ПИЋЕМ** **сталну МУЗИКУ** **која трипут дневно свира.**

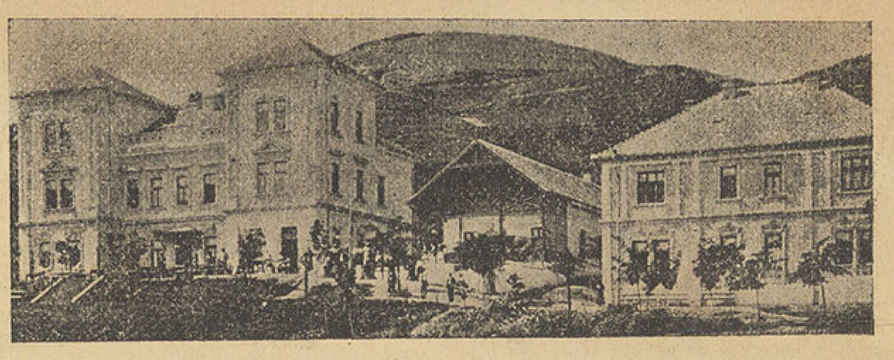

Ближа извешћа и проспекте бесплатно даје

ШТЕДИОНИЦА У СТ. ПАЗОВИ.

162 1—30

ПРОМЕСЕ

4% Потиско-Сегединске срећке
од године 1880.

Главни згодитак	К	180.000·—
5 згодитака по	„	2.000·—
5094 згодитка по	„	240 —

Жребање 1. априла 1911. године.

Цена К 8·—

издаје

МЕЊАЧНИЦА
ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА
у Новом Саду.

*) Поштом шаљемо промесе само кад нам се новац унапред пошаље заједно са 35 пот. за поштарину.

ЛОКАЛ
за ИЗДАВАЊЕ.

Имам у својој кући **у СЕНТОМАШУ** на пијаци локал са штелажима и тезгама лепо удешен, у којем је 30 година мануфактурна радња била.

Од 1. априла 1911. може дотични и **СТАН** у кући имати. А вољан сам

КУЋУ и ПРОДАТИ.

Ко жели у Сентомашу радњу отпочети, нека се на доле потписаног власника обрати.

У **Сентомашу**, 15. марта 1911.

Јован Теофановић.

156 2—3

„АПОЛО“-БИОСКОП

поред **Речејијева** хотела,
састајалиште српске отмене публике.
Кинематографске новине и остале приспеле новости.
Почетак у пет сахата у вече, свршетак у једанаест сахата. 2 51-

ПРОДАЈЕ СЕ ОДМАХ

у једној великој вароши **у Срему** *на главној пијаци*

трговина шпецераја, брашна, деликатеса и боја

са трафиком и точењем ракије.

Радња *добро иде*, а продаје се због болести. П. н. понуде под „Merkur“ на администрацију овог листа. За одговор поштом треба приложити марку од 10 потура. 158 3—3

МОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

А. К. Радовића

у Вел. Кикинди

потребује **два старија СПОМОЋНИКА**

Потребно је знање мађарског и немачког језика. Оферт са фотографијом. Ступити може одма. Места су стална.

157 2—2

Продаја
шумских стабала.

Управа српско-православног манастира **у Озрену** (у Босни) продаје у шуми манастирској **2323 храстових, 259 борових, 753 буковах, 571 стабала за гориво и око 2000 штанги за телеграфе.**

Шума ова лежи југоисточно од колодвора у Петровом Селу босанском (железничка пруга Добој-Тузла) удаљена за 6 километара.

Писмене понуде запечаћене, које морају за сваку врсту шуме напосе гласити, имају се најкасније од 20. марта до 1. маја по нов. кал. 1911. год. 12 сахата прије подне уз 10% жаобине (јамчевине) **Управи манастира у Озрену предати.**

Поближи увјети могу се сазнати у писарници Манастирске Управе у Озрену (железничка станица Бос. Петрово Село).

У *Манастиру Озрену*, 20. марта 1911. год.

Управа Манастира Озрена
у Босни.

161 2—3

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браника«.

Штампарија деоничарског друштва »Браника«.